

PLA D'IGUALTAT I CONVIVÈNCIA

CENTRE: CEIP LOS PINOS
LOCALITAT: BICORP
CURS ESCOLAR: 2020-2021

ÍNDEX

- 1. Introducció**
- 2. Marc legal**
- 3. El centre i el seu entorn**
- 4. Diagnòstic de la igualtat i la convivència en el centre i actuacions en conseqüència**
- 5. Objectius del Pla d'Igualtat i Convivència**
 - 5.1 Objectius generals**
 - 5.2 Objectius específics**
- 6. Drets i deures dels membres de la comunitat educativa en relació a la convivència escolar**
- 7. Estratègies front als conflictes per tal d'aconseguir un clima educatiu adequat al centre**
- 8. Normes de convivència**
 - 8.1 Entrada i eixida de l'alumnat**
 - 8.2 Permanència a corredors i pati**
 - 8.3 Infraccions i faltes**
- 9. Conductes contràries a les normes de convivència del centre educatiu**
 - 9.1 Mesures d'intervenció**
- 10. Conductes greument perjudicials per a la convivència escolar**
 - 10.1 Mesures d'intervenció**
- 11. Procediment general d'actuació front a supòsits de violència escolar**
- 12. Procediment general d'actuació front a una situació observada de maltractament infantil i desprotecció d'un o d'una menor**
- 13. Procediment general d'actuació front a agressions al professorat i/o personal de l'administració i serveis com a conseqüència de l'exercici legítim de les seues funcions**
- 14. Protocol d'actuació davant d'una situació de violència de gènere.**
- 15. Protocol per a garantir el dret a la identitat de gènere.**

16. Annexos

16.1 Diversitat de gènere i intersexualitat: conceptualització

16.2 Model de recollida de dades en casos d'alteració lleu de la convivència

16.3 Model de recollida de dades des de la tutoria, professorat i orientació

16.4 Model de recollida de dades en cas d'alteració greu de la convivència

16.5 Model de comunicació al ministeri fiscal

1. Introducció

L'escola és un espai de convivència on més enllà d'adquirir coneixements, s'ha d'aprendre a viure de manera conjunta partint del respecte i la concepció de que tothom té arrelada una diversitat que té cabuda al centre. Es tracta de fer de l'alumnat membres d'una societat més democràtica, respectuosa, pacífica, igualitària, solidària i cohesionada mitjançant una educació de qualitat que garantitze la formació integral de les persones.

Tot i això, als centres es manifesten sovint accions i formes de pensament com agressions entre el propi alumnat o entre alumnat i professorat i opinions i formes d'actuar estereotipades que posen de manifest que no s'està treballant la convivència i la igualtat de manera efectiva. Es per això que sorgeix la necessitat d'establir un Pla d'Igualtat i Convivència que recollisca les actuacions pròpies del centre a desenvolupar per aconseguir ser una escola compromesa amb aquests dos pilars fonamentals.

Per suposat, aquestes línies d'actuació estaran fonamentades amb la identitat del centre establida al Projecte Educatiu del mateix i la Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa, actual llei educativa.

Per a l'elaboració d'aquest pla és necessària la implicació de tot el claustre i la participació activa i compromesa dels seus destinataris principals, incloent-hi les seues famílies.

2. Marc legal

- Llei Orgànica 8/2013 de 9 de desembre per a la Millora de la Qualitat Educativa.
- Decret 233/1997, de 2 de setembre, del Govern Valencià, pel que s'aprova el Reglament Orgànic i Funcional de les Escoles d'Educació Infantil i les escoles d'Educació Primària.

- Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personal y garantia dels drets digitals
- Llei orgànica 8/2015 , de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.
- Llei orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei Orgànica 19/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
- Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència.
- Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI
- Llei 9/2018, de 24 d'abril, de la Generalitat de modificació de la Llei 11/2003, de 10 d'abril de la Generalitat sobre l'estatut de les persones amb discapacitat.
- Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat integral de reconeixem del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana.
- 4 • Llei 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat integral contra la violència sobre la dona en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
- Llei 15/2010, de 3 de desembre, de la Generalitat, sobre l'Estatut de les Persones amb Discapacitat,
- Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià.
- Decret 30/2014, de 14 de febrer, del Consell, el qual modifica el Decret 233/2004, de 22 d'octubre, pel qual es va crear l'observatori per a la Convivència Escolar en els centres educatius de la Comunitat Valenciana.
- Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores , professorat i personal d'administració i serveis.
- Decret 2/2008, d'11 de gener, del Consell, pel qual es modifica el Decret 233/2004, de 22 d'octubre pel qual es va crear l'Observatori per a la Convivència Escolar en els Centres de la Comunitat Valenciana.
- Decret 233/2004, de 22 d'octubre del Consell de la Generalitat, pel qual es crea l'Observatori per a la Convivència Escolar en els centres de la Comunitat Valenciana.

- Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià.
- Ordre 3/2017, de 6 de febrer, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es constitueixen les unitats d'atenció i intervenció del Pla de prevenció de la violència i promoció de la convivència (PREVI) i s'estableix el procediment per al seu funcionament.
- Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'establixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar.
- Ordre 1/2010, de 3 de maig, de la Conselleria d'Educació i de la Conselleria de Benestar Social, per la qual s'implanta el Full de notificació de la possible situació de desprotecció del menor detectada des de l'àmbit educatiu a la Comunitat Valenciana i s'estableix la coordinació interadministrativa per a la protecció integral de la infància.
- Ordre de 12 de setembre de 2007, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula la notificació de les incidències que alteren la convivència escolar, emmarcada dins del Pla de Prevenció de la Violència i Promoció de la Convivència en els centres escolars de la Comunitat Valenciana.
- Resolució de 14 de febrer de 2019, de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Investigació, per la qual es dicten instruccions per a aplicar-les als centres docents sostinguts amb fons públics d'ensenyaments no universitaris de la Comunitat Valenciana davant diversos supòsits de no-convivència dels progenitors per motius de separació, divorci, nul·litat matrimonial, ruptura de parelles de fet o situacions analògiques.
- Resolució de 13 de juny de 2018, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport i de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, per la qual es dicten instruccions i orientacions d'atenció sanitària específica en centres educatius per a regular l'atenció sanitària amb problemes de salut crònica en horari escolar, l'atenció a la urgència, així com l'administració de medicaments i l'existència de farmàcies en els centres escolars.
- Resolució de 5 de juny de 2018, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es dicten instruccions i orientacions per a actuar en l

l'acollida d'alumnat nouvingut, especialment el desplaçat als centres educatius de la Comunitat Valenciana.

- Resolució conjunta d'11 de desembre de 2017, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport i de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut pública, per la qual s'habiliten, amb caràcter experimental, unitats educatives terapèutiques, hospitals de dia infantil i adolescent (UET/HDIA), per la resposta integral a l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de trastorns greus de salut mental i es regula el seu funcionament per al curs escolar 2017-2018.
- Resolució conjunta d'11 de desembre de 2017 de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport i de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública per la qual es dicten instruccions per a la detecció i l'atenció precoç a l'alumnat que puga presentar un problema de salut mental.
- Instrucció del 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.
- 6 • Instrucció de 14 d'octubre de 2014, de la Direcció General d'Innovació, Ordenació i Política lingüística sobre l'actualització dels Plans de Convivència en els centres educatius.

3. El centre i el seu entorn

El CEIP Los Pinos està situat a la localitat de Bicorp, en la comarca de la Canal de Navarrés. Al sud-oest de la província de València. Es troba a una zona de muntanya, a uns noranta quilòmetres de la ciutat capital. La població està constituïda per al voltant d'uns 520 habitants i, per això mateix, el nostre és l'únic centre d'Educació Infantil i Primària de què disposa.

A nivell d'infraestructures el centre compta amb un aulari amb dues entrades diferenciades. Per una d'elles entra l'alumnat de infantil i de primer, segon i tercer de primària; i per l'altra l'alumnat de quart, cinquè i sisè. L'edifici compta també amb 4 sales, que s'utilitzen com a sala de mestres, sala d'informàtica, menjador (encara que no hi ha servei de menjador per als xiquets, es on dinen els mestres) i biblioteca. Dins del mateix recinte hi ha un xicotet edifici on es troba el magatzem d'educació física i dos banys un per a dones i un altre per a homes ja que el pati del col·legi s'utilitza com a recinte de festes del poble.

El claustre està compost per set mestres: tres tutors i tutores, tres especialistes i la directora. Els especialistes de Música i d'Educació Física itineren amb el CEIP Luis Vives de Quesa, localitat propera.

Actualment hi ha matriculats al centre un total de 17 alumnes, escolaritzats de la següent manera:

-A l'aulari d'Educació Infantil es consolida una única unitat en la què hi està l'alumnat de 3, 4 i 5 anys conjuntament; sent un total de 4 alumnes.

-L'aulari d'Educació Primària està constituït per dos unitats: una per a primer, segon i tercer curs de primària i altra per a quart, cinquè i sisè; amb una totalitat de 13 alumnes.

4. Diagnòstic de la igualtat i la convivència en el centre i actuacions en conseqüència

Es tracta d'un centre on no s'observen problemes de convivència i desigualtat importants. No obstant això, el claustre que reflexiona, observa de manera exhaustiva i contraresta amb informació recollida a la comissió de coordinació pedagògica, la memorial anual, el PAT, el RRI i les enquestes sobre "Avaluació de la Convivència Escolar" basat en el qüestionari sobre "Abusos entre companys i companyes i Test BULL-S d'avaluació d'agressivitat entre escolars" troba una sèrie d'aspectes que cabria millorar.

ESTRATÈGIES DE CONVIVÈNCIA POSITIVA PER A LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'Igualtat i Convivència
No tenim problemes de disciplina ni conflictes actualment al centre.	Establir mecanismes preventius con la mediació y seguir portant endavant estratègies cooperatives per a mantenir la convivència positiva.
El centre té i desenvolupa com a iniciatives de convivència positiva i prevenció de la violència l'educació emocional, la tutoria entre iguals, estratègies d'aprenentatge cooperatiu i altres com el projecte d'intercanvi amb un centre valencianoparlant de la zona.	Ampliar aquest ventall de possibilitats creant un equip de mediació, grups interactius, aprenentatge basat en projectes, grups interactius, tertúlies literàries, observatoris de convivència, cibertutories o cercles restauratius.
El claustre no té formació en ciberconvivència ni tampoc les famílies i els alumnes.	Plantejar-la com a formació per al proper curs escolar, per l'actualitat i importància amb què compta.
Al centre no ens trobem amb casos que alteren la convivència.	Fer revisions anuals de RRI per tal de mantindre al dia les actuacions a portar a terme en cas que algun dia foren necessàries.

DIVERSITAT SEXUAL I FAMILIAR	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'Igualtat i Convivència
En la PGA no existeix un apartat específic sobre atenció a la DSGF i lluita contra la LGTBfòbia (homofòbia i transfòbia).	Convocar claustre per revisar la PGA i extraure la informació que apareix a la mateixa com a punt independent i no com a part d'un altre apartat.
El pla de foment lector no contempla un llistat de recomanacions sobre DSGF.	Fer una animació lectora que afavorisca el coneixement de literatura DSGF i que ens servisca de guia per crear la nostra pròpia biblioteca. Incloent-ho, per suposat, al pla de foment lector.
No es revisen els llibres de text per garantir el respecte a la DSGF en els mateixos.	Tractant-se de llibres de la xarxa de llibres ofertada per Conselleria és difícil canviar lots quasi que complets, però podem començar per analitzar els llibres de primer i segon curs que són fungibles, i any a any anar canviant la resta.
9 No es celebren efemèrides específiques relacionades amb la DSGF (setmana de la diversitat sexual e identitats de gènere, dia de les famílies, dia internacional contra la LGTBfòbia).	Canviar les celebracions del dia de la mare i del pare per la celebració del dia de les famílies i aprofitar per fer saber les diferents realitats familiars que existeixen. Així com atendre també a efemèrides més concretes del camp LGBTI des de la participació dels familiars de l'alumnat, per a així, anar tots a una.
No s'organitzen activitats de sensibilització i/o formació contant amb persones expertes i associacions LGTB.	Contactar amb L'AMBDA per tal de portar a terme tant formació del professorat com tallers i xerrades de sensibilització a l'alumnat.

INCLUSIÓ DE LES DONES ALS CONTINGUTS I LA PROGRAMACIÓ	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'igualtat i Convivència
El PAF del centre no incorpora formació sobre l'adequació dels continguts curriculars per a la inclusió de les dones.	El PAF no incorpora formació d'aquest tipus perquè mai ningú s'ha plantejat aquesta absència de dones en els materials didàctics curriculars. La CIC ha de transmetre al claustre aquesta mancança i llavors començarà a valorar-se el desitjar formació al respecte.
No existeix cap grup de treball ni seminari en el centre que treballi material didàctic per incloure les dones en els continguts de l'aula.	Per ser la rebedora de formació com a coordinadora de convivència i igualtat, la CIC podria encarregar-se de crear un grup de treball que fos profitós. Pui seria quan més preparada em trobaria per defensar bé la temàtica i plantejar a muntó de propostes.
No existeixen iniciatives a la PGA relatives a la inclusió de les dones al currículum.	Una vegada fet lo anterior, el claustre tindria ja unes bases fonamentades per a plantejar-se una revisió de la PGA que incloguera commemoracions i festes per visibilitzar el currículum ocult de les dones fins al dia d'avui, revisar els materials didàctics i crear-ne de nous, o inclús fer aportacions noves a la biblioteca i animació lectora.
EDUCACIÓ EMOCIONAL, AFECTIVA I SEXUAL DE TECIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'igualtat i Convivència
No s'imparteixen tallers d'educació emocional o afectiva-sexual a l'alumnat, adequats a les necessitats de cada etapa.	Sol·licitar xerrades sobre educació afectiva- sexual a la Diputació, adaptades als diferents nivells educatius.
La tutoria no inclou un mòdul d'educació sexual.	Buscar eines i recursos a nivell de claustre que oferixquen una formació continuada des de menuts fins a grans sobre aquesta temàtica.
No tot el professorat ha rebut formació en educació sexual.	La major part del professorat, arribat a cinquè i sisè curs d'Educació Primària va en peus de plom quan ha de tractar a nivell curricular tot allò referit a educació sexual. Considere que caldria abogar per una formació no sols dels continguts a transmetre, sinó de com transmetre-ho amb naturalitat i sabent fins on podem arribar en termes legals.

L'alumnat no rep formació d'educació sexual més que la que apareix a nivell curricular.	Una vegada rebuda la formació anterior, el claustre tindria criteri per a buscar tallers, xerrades o activitats complementàries i així poder ampliar o esclarir lo treballat a nivell curricular.
No mai he utilitzat la guia per a educació afectiva-sexual que ha publicat la Conselleria "Nuestros cuerpos, nuestros derechos".	Com a CIC em faig responsable de descarregar i fer arribar la guia proporcionada per la Conselleria per a l'educació afectiva-sexual. Així com de llegir-la i explicar-la en termes generals.
COEDUCACIÓ i SOCIALITZACIÓ DIFERENCIAL	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'Igualtat i Convivència
No s'ha contemplat la coeducació al PAF i ja fa setmanes que es va passar el full de preferències.	Informació continuada als claustres per part de la CIC de totes les qüestions relatives amb la finalitat de sensibilitzar els companys i companyes.
La composició de l'equip directiu no és paritària.	No ho és perquè es tracta d'un centre incomplet i el director assumeix tots els càrrecs. No obstant això, compta amb tot el claustre quan es tracta de prendre decisions importants.
11 En horari extraescolar no s'ofereixen activitats que fomenten relacions igualitàries i focalitzades en millor la convivència.	El centre no oferta activitats extraescolars. Però en l'hora del menjador, la monitora fa coeducació fent responsables de neteja a tot l'alumnat: menuts, grans, xics i xiques.

LLENGUATGE I ESPAIS INCLUSIUS	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'Igualtat i Convivència
Les imatges que es troben al material didàctic, tot i ser d'editorial educativa, continuen transmetent estereotips.	Com que aquestes no es poden canviar perquè treballem amb llibres de text, en el material elaborat per nosaltres els i les mestres com a complementari, utilitzem un llenguatge i unes imatges no sexistes.
A pesar de tenir en el pati diversos espais, les propostes de jocs continuen sent sexistes.	Parlarem amb l'alumnat per conèixer preferències de tot tipus i obligarem a fer roda per totes les propostes.
Treballem les commemoracions com el dia de la dona. No obstant, és un treball que comprèn eixe dia o setmana únicament.	La proposta és treballar la dona a nivell cultural, polític i social al llarg d'un trimestre fent ús de les sessions de tutoria.

ORIENTACIÓ SENSE BIAIXOS DE GÈNERE	
Diagnòstic/Situació del centre	Propostes per al Pla d'Igualtat i Convivència

L'alumnat assisteix a una sessió setmanal d'informàtica, pel que estem garantint igualtat d'oportunitats.	En comptes de fer ús d'aquesta sessió per repassar continguts de les diferents àrees, que va molt bé, dedicarem una sessió mensual a fer conèixer a l'alumnat les eixides laborals de què disposen a nivell tecnològic.
---	---

5. Objectius del Pla d'Igualtat i Convivència

Com sempre que s'elabora un pla o document oficial al centre, n'hi ha una sèrie d'objectius a aconseguir amb el mateix.

5.1 Objectius generals

- Partir de la situació actual de convivència i igualtat del centre per a dissenyar un model d'actuació d'acord amb les necessitats detectades.
- Conèixer les diferents possibilitats en la intervenció i resolució de conflictes escolars.
- Desenrotllar estratègies en els alumnes per a afavorir la resolució de conflictes: diàleg, reflexió, desenvolupament de competències pro-socials.
- Prendre els valors recollits en els diferents documents educatius com a punt de partida per a la millora de la igualtat i convivència escolar: multiculturalitat, pau, respecte entre iguals...
- Traduir en actuacions concretes l'enfocament reflectit en aquest document quan a la intervenció en situacions de conflicte.
- Reflexionar i prendre decisions a nivell de claustre en el marc de desenvolupament positiu de la convivència i la igualtat d'oportunitats escolar.
- Integrar estratègies i models de resolució de conflictes en la planificació del treball diària, per a promoure la convivència i afavorir la igualtat.
- Fomentar el treball en grup i la coordinació de l'equip docent.
- Reforçar els canals de comunicació existents entre el professorat i les famílies per a aconseguir una millora en la coherència dels models educatius oferits a l'alumnat.

5.2 Objectius específics

- Elaborar i executar activitats que afavorixquen la participació i integració de tot l'alumnat, desenvolupant conductes de respecte, solidaritat i companyerisme.
- Promoure habilitats socials a través dels plans plantejats per la coordinadora d'igualtat i convivència: saludar, escoltar a la resta, demanar les coses per favor, moure's correctament pel centre, donar les gràcies...

- Establir i seguir els mateixos procediments d'actuació tots els membres de la comunitat educativa.
- Promoure la col·laboració de les famílies de l'alumnat en l'aplicació de l'establert al Pla d'Igualtat i Convivència.
- Afavorir la llibertat personal i la inclusió educativa.
- Assumir la igualtat i la diversitat com valors capitals.
- Considerar la identitat de gènere com un aspecte més de la diversitat humana,
- Conscienciar y educar en valors d'igualtat.
- Adaptar mesures necessàries per garantir un entorn segur en el centre per a l'alumnat LGTBI amb una expressió de gènere normativa i intersexual.

6. Drets i deures dels membres de la Comunitat Educativa en relació a la convivència escolar.

Al Decret 39/2008, de 4 d'abril, hi apareixen explícits els drets i deures del propi alumnat, dels seus representats legals, del professorat, i l'administració i serveis.

- ALUMNAT

Drets (capítol 1)

- a) A la formació integral
- b) A l'objectivitat en l'avaluació
- c) Al respecte de les pròpies conviccions
- d) A la integritat i la dignitat personal
- e) De participació
- f) D'associació i de reunió
- g) D'informació
- h) A la llibertat d'expressió
- i) D'ajudes i recolzaments

Deures (capítol 1):

- a) D'estudi i assistència a classe.
- b) De respecte a la resta
- c) De respectar les normes de convivència

- TUTORS LEGALS DE L'ALUMNAT

Drets (article 50 i 51):

- a) A ser respectats, rebre un tracte adequat i ser valorats per la comunitat educativa, i per la societat en general, en l'exercici de les seues funcions.
 - b) Que els seus fills i filles reben una educació amb la màxima garantia de qualitat, d'acord amb els fins i drets establerts en la Constitució, en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i en les lleis educatives.
 - c) A participar en el procés d'ensenyança i aprenentatge dels seus fills i filles sense detriment de les competències i responsabilitats que corresponen a altres membres de la comunitat educativa.
 - d) A conèixer els procediments establerts pel centre educatiu per a una adequada col·laboració amb este.
 - e) A estar informats sobre el progrés de l'aprenentatge i la integració socioeducativa dels seus fills i filles.
 - f) A rebre informació sobre les normes que regulen la convivència en el centre.
 - g) A participar en l'organització, el funcionament, el govern i l'avaluació del centre educatiu, en els termes establerts en les lleis.
 - h) A ser informats sobre el procediment per a presentar queixes, reclamacions i suggeriments.
 - i) A ser oïts en aquelles decisions que afecten l'orientació acadèmica i professional dels seus fills i filles.
 - j) Que els siguen notificades les faltes d'assistència i retards.
 - k) Que els siguen notificades les mesures educatives correctores i disciplinàries en les quals puguen incórrer els seus fills i filles.
 - l) A ser informats del projecte educatiu del centre, i del caràcter propi del centre.
 - m) A presentar per escrit les queixes, reclamacions i suggeriments que consideren oportuns, relatius tant al funcionament del centre educatiu com a les decisions o mesures adoptades amb els seus fills i filles.
1. Els pares, mares, tutors o tutores dels alumnes tenen garantida la llibertat d'associació en l'àmbit educatiu.

2. Les associacions de pares, mares, tutors o tutores d'alumnes assumiran, entre altres, les finalitats següents:
 - a) Assistir els pares, mares, tutors o tutores en tot allò que concerneix l'educació dels seus fills i filles o pupils i pupil·les.
 - b) Col·laborar en les activitats educatives dels centres docents.
 - c) Promoure la participació dels pares, mares, tutors o tutores des alumnes en la gestió del centre.
3. En cada centre docent podran existir associacions de pares i mares d'alumnes integrades pels pares, mares, tutors o tutores.
4. Les associacions de pares i mares d'alumnes podran utilitzar els locals dels centres docents per a la realització de les activitats que els són pròpies, a este efecte, els o les titulars dels centres privats concertats o els directors o directores dels centres docents públics facilitaran la integració de les dites activitats en la vida escolar, sempre que no alteren el normal desenvolupament d'esta.
5. Les administracions educatives afavoriran l'exercici del dret d'associació dels pares i mares, així com la formació de federacions i confederacions.
6. Reglamentàriament s'establiran, d'acord amb la llei, les característiques específiques de les associacions de pares i mares d'alumnes.

Deures (art 52):

- a) Inculcar el valor de l'educació en els seus fills i filles i el de l'esforç i l'estudi per a l'obtenció dels millors rendiments acadèmics en el procés d'aprenentatge i la responsabilitat que comporta.
- b) Assumir la responsabilitat que tenen de complir amb l'escolarització dels seus fills i filles i atendre correctament les necessitats educatives que sorgeixen de l'escolarització.
- c) Col·laborar amb el centre educatiu. Quan els pares, mares, tutors o tutores, per acció o omissió, no col·laboren amb el centre educatiu dels seus fills i filles, es procedirà d'acord amb el que disposa l'article 41.2 del present decret.
- d) Escolaritzar els seus fills o filles. Els pares, mares, tutors o tutores dels alumnes que, per acció o omissió, no compleixen responsablement els deures que els corresponen respecte a l'escolarització dels seus fills o filles, és a dir, que permeten l'absentisme, l'administració

educativa, amb un informe previ de la inspecció educativa, comunicarà a les institucions públiques competents els fets, a fi que adopten les mesures oportunes per a garantir els drets de l'alumne i alumna continguts en el capítol I del títol II d'este decret.

e) Estar involucrats en l'educació dels seus fills i filles, al llarg de tot el procés educatiu.

f) Fomentar el respecte dels seus fills i filles cap a les normes de convivència del centre.

g) Fomentar el respecte per tots els components de la comunitat educativa.

h) Ensenyar els seus fills i filles a cuidar els materials i les instal·lacions del centre i respondre dels desperfectes causats en estos, en els termes de l'article 31.1 del present decret.

i) Vetllar per l'assistència i puntualitat dels seus fills i filles en el centre escolar.

j) Proporcionar al centre la informació que, per la seua naturalesa, siga necessària conèixer per part del professorat.

k) Comunicar-se amb l'equip educatiu sobre el procés d'ensenyança i aprenentatge dels seus fills i filles i el seu desenrotllament, socioeducatiu i emocional, així com cooperar en la resolució de conflictes.

l) Proporcionar, en la mesura de les seues disponibilitats, els recursos i les condicions necessàries per al progrés escolar.

m) Adoptar les mesures necessàries, o sol·licitar l'ajuda corresponent en cas de dificultat, perquè els seus fills i filles o pupils i pupil·les cursen les ensenyances obligatòries i assisteixen regularment a classe.

n) Estimular-los perquè duguen a terme les activitats d'estudi que els encomanen.

o) Participar de manera activa en les activitats que s'estableixen, en virtut dels compromisos educatius que els centres docents estableixen amb les famílies, per a millorar el rendiment dels seus fills i filles.

p) Conèixer, participar i recolzar l'evolució del seu procés educatiu, en col·laboració amb els professors, professores i el centre docent.

q) Respectar i fer respectar les normes establides pel centre, l'autoritat i les indicacions o orientacions educatives del professorat.

r) Ensenyar els seus fills i filles a desenrotllar una actitud responsable en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, vigilar el tipus d'informació a què accedeixen els seus fills i filles a través de les noves tecnologies i mitjans de comunicació.

s) Respectar el projecte educatiu del centre, així com el caràcter propi del centre.

t) En el cas que el reglament de règim interior del centre previnga l'ús de l'uniforme per als alumnes, els pares, mares, tutors o tutores tindran l'obligació de complir la mencionada mesura. La decisió de l'uniforme en els centres privats concertats correspondrà al titular del centre.

- PROFESSORAT

Drets (art 53):

a) A ser respectats, rebre un tracte adequat i ser valorats per la comunitat educativa, i per la societat en general, en l'exercici de les seues funcions.

b) A rebre la col·laboració necessària per part dels pares i mares (en la realització de les tasques escolars a casa, control d'assistència a classe, assistència a tutories, informació necessària per a l'adequada atenció de l'alumne o alumna) per a poder proporcionar un adequat clima de convivència escolar i facilitar una educació integral per als seus fills i filles.

c) A realitzar la seua funció docent en un ambient educatiu adequat, on siguin respectats els seus drets, especialment el seu dret a la integritat física i moral.

d) A exercir les competències que, en l'àmbit de la convivència escolar, els siguin atribuïdes per part d'este decret i la resta de la normativa vigent.

e) A tindre autonomia per a prendre les decisions necessàries per a mantindre un adequat clima de convivència durant les classes, assegurant el desenrotllament de la funció docent i discent, així com durant les activitats complementàries i extraescolars, segons el procediment que s'estableixi en el reglament de règim interior del centre.

f) A rebre l'ajuda i col·laboració de la comunitat educativa per a millorar la convivència en el centre.

- g) A participar en l'elaboració de les normes de convivència del centre, directament o a través dels seus representants en els òrgans col·legiats del centre.
 - h) A expressar la seua opinió sobre el clima de convivència en el centre, així com a realitzar propostes per a millorar-lo.
 - i) A rebre, per part de l'administració, els plans de formació previstos en l'article 14.2 del present decret, així com, la formació permanent en els termes establerts en l'article 102 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.
 - j) A tindre la consideració d'autoritat pública, en l'exercici de la funció docent, a l'efecte del que disposa el present decret.
 - k) A la defensa jurídica i protecció de l'administració pública en els procediments que se segueixen davant de qualsevol orde jurisdiccional, com a conseqüència de l'exercici legítim de les seues funcions o càrrecs públics, en els termes establerts en la Llei d'Assistència Jurídica a la Generalitat.
- 18 | l) Conèixer el projecte educatiu del centre, així com el seu caràcter propi.

Deures (art 54):

- a) Respectar i fer respectar el projecte educatiu del centre, així com el seu caràcter propi.
- b) Complir les obligacions establides per la normativa sobre la convivència escolar i les derivades de l'atenció a la diversitat del seu alumnat.
- c) Exercir, de forma diligent, les competències que en l'àmbit de la convivència escolar els atribueixen este decret i la resta de la normativa vigent.
- d) Respectar els membres de la comunitat educativa i donar-los un tracte adequat.
- e) Imposar les mesures correctores que els corresponga en virtut del present decret.
- f) Inculcar als alumnes el respecte per tots els membres de la comunitat educativa.

- g) Fomentar un clima de convivència en l'aula i durant les activitats complementàries i extraescolars que permeten el bon desenvolupament del procés d'ensenyança-aprenentatge.
- h) Informar els pares, mares, tutors o tutores dels alumnes de les normes de convivència establides en el centre, dels incompliments d'estes per part dels seus fills i filles, així com de les mesures educatives correctores imposades.
- i) Informar els alumnes i les alumnes de les normes de convivència establides en el centre, fomentant el seu coneixement i compliment.
- j) Establir en la programació de la seua docència, i especialment en la programació de la tutoria, aspectes relacionats amb la convivència escolar i amb la resolució pacífica de conflictes.
- k) Controlar les faltes d'assistència, així com els retards dels alumnes i informar d'això els pares, mares, tutors o tutores, segons el procediment que s'estableix en el reglament de règim interior del centre.
- l) Actuar amb diligència i rapidesa davant de qualsevol incidència rellevant en l'àmbit de la convivència escolar i comunicar-ho al professor-tutor o professora-tutora, de manera que s'informe convenientment els pares, mares, tutors o tutores i es puguin prendre les mesures oportunes.
- m) Informar els pares, mares, tutors o tutores de les accions dels alumnes i que siguin greument perjudicials per a la convivència en el centre.
- n) Formar-se en la millora de la convivència en els centres docents i en la solució pacífica de conflictes.
- o) Guardar reserva i sigil professional sobre tota aquella informació que es dispose sobre les circumstàncies personals i familiars dels alumnes, sense perjudic de l'obligació de comunicar a l'autoritat competent les circumstàncies que puguin implicar l'incompliment dels deures i responsabilitats establerts per la normativa de protecció de menors.
- p) Informar la conselleria competent en matèria d'educació de les alteracions de la convivència en els termes que preveu l'Orde de 12 de setembre de 2007, de la conselleria d'Educació.
- q) Informar els responsables del centre de les situacions familiars que puguin afectar l'alumne o alumna.
- r) Guardar reserva i sigil professional sobre els continguts de les

proves parcials o finals, ordinàries i extraordinàries, programades pels centres docents i de les planificades per l'administració educativa.

s) Fomentar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació en el procés d'ensenyança-aprenentatge.

t) Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per a fins estrictament educatius.

u) Vetlar pel bon ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, i en particular complir i fer complir el que preveuen la Llei

Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal i la Llei de Propietat Intel·lectual.

v) Atendre pares, mares, tutors, tutores i alumnes i, si és el cas, l'exercici de la tutoria.

- PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

Drets (art 51):

20

a) A ser respectats, rebre un tracte adequat i ser valorats per la comunitat educativa, i per la societat en general, en l'exercici de les seues funcions.

b) A col·laborar amb el centre per a establir un bon clima de convivència en este.

c) A rebre defensa jurídica i protecció de l'administració pública en els procediments que se segueixen davant de qualsevol orde jurisdiccional com a conseqüència de l'exercici legítim de les seues funcions o càrrecs públics, en els termes establerts en la Llei d'Assistència Jurídica a la Generalitat.

Deures (art 51):

b) Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per a fins estrictament administratius o relacionats amb el seu lloc de treball.

c) Vetlar pel bon ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

d) Complir i fer complir el que preveuen la Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal i la Llei de Propietat Intel·lectual.

e) Custodiar la documentació administrativa, així com guardar reserva i sigil respecte a l'activitat quotidiana del centre escolar.

f) Comunicar a la direcció del centre totes les incidències que

suposen violència exercida sobre persones i béns, i que, per la seua intensitat, conseqüències o reiteració, perjudiquen la convivència en els centres docents.

7. Estratègies front als conflictes per a aconseguir un clima educatiu adequat al centre

- Mesures i accions orientades a la promoció de la convivència i la igualtat de gènere:
 - Difusió i treball de valors.
 - Desenvolupament de tallers i jocs d'habilitats socials, de diversitat familiar, sexual, de gènere, educació emocional i hàbits de convivència.
 - Promoció de la participació de tot l'alumnat en distintes activitats del centre i la utilització del diàleg com a forma de comunicació.
 - Impulsar la formació de l'alumnat, personal docent i les famílies en matèria de convivència i igualtat a través de xerrades i col·loquis.
 - Sensibilització front a situacions problemàtiques d'assetjament escolar, ciberassetjament, exclusió i per això mateix derivat de condició sexual...

- Mesures i accions orientades a la prevenció de conflictes
 - Pla d'Acollida d'activitats per a l'alumnat, professorat i famílies de nova incorporació al centre.
 - Mesures de vigilància als espais i temps que puguen suposar un major risc com les entrades i eixides o esplais.
 - Desenvolupament per part de la coordinadora d'igualtat i convivència d'unitats didàctiques com "Ens salutem", "Ens acomiadem" i "Ens respectem" amb la fi de fomentar el diàleg i les habilitats socials.
 - Campanyes d'informació per a que tota la comunitat educativa conega i participe en el compliment del Pla d'Igualtat i Convivència.
 - Procediments d'orientació familiar.
 - Escola de pares i mares en resolució de conflictes i en estratègies de socialització primària.

- Mesures i accions orientades a la resolució de conflictes

- Fer ús de la mediació com a mesura per a fomentar el diàleg i els acords en la resolució d un conflicte de convivència o una intolerància per qüestió d'identitat de gènere.
- Habilitar una aula de convivència com a espai per a atendre de manera individualitzada a l'alumnat que presenten actituds i comportaments contraris a les normes.
- Facilitar i fer ús de protocols d'actuació comuns per a tots.
- Establir el procediment a seguir en cas de ser necessària la derivació de casos concrets de Serveis Socials.

8. Normes de convivència

8.1 Entrades i eixides de l'alumnat

- Entrar i eixir del centre en l'horari establert.
- La porta d'accés es quedarà oberta durant 5 minuts després del començament de l'horari lectiu per a situacions especials que puguin sorgir d'imprevist. L'alumnat que arribe després d'aquest horari haurà de vindre acompanyat per una persona adulta responsable del mateix, a més d'amb una justificació (oral i/o escrita).
- L'alumnat que haja d'abandonar el centre per una necessitat especial durant l horari escolar, deurà avisar amb antelació. A més, deuran ser acompanyats, en el moment de l'abandonament del centre, per una persona que es responsabilitze.
- Si algun alumne o alumna es trobara indisposat durant l'horari escolar, es contactaria amb els pares i famílies per a que l'alumne o alumna pugui abandonar el centre i així rebre l'atenció necessària.
- Fora de l'horari lectiu, l'alumnat no podrà permanèixer al Centre sense la presència o permís del professorat.
- Està totalment prohibit eixir del recinte escolar en horari lectiu, exceptuant els casos anteriorment esmentats.

8.2 Permanència i corredors i esplai

- Durant les hores lectives no podrà haver-hi alumnat als corredors de no ser que compten amb permís per a fer-ho.
- A l'hora de l'esplai no hi haurà alumnat a les aules ni corredors, excepte quan les circumstàncies metereològiques o altres excepcionals així ho requereixen o compten amb permís per a fer-ho.
- Els corredors i vestuaris deuran ser utilitzats de manera correcta evitant els crits, xiulits, carreres o empentes.
- No està permès en les estàncies de l'escola jugar amb telèfons mòbils o qualsevol altre aparell electrònic com consoles i demés.
- El pati es una zona gran i oberta on deuen observar-se les normes de seguretat generals o les que estableixen en el seu moment les persones responsables.

8.3 Infraccions i faltes

Les establertes al RRI i sempre amb caràcter educatiu i rehabilitador per garantir el respecte als drets de l'alumnat i la millora de la convivència de tota la comunitat educativa.

9. Conductes contràries a les normes de convivència del centre educatiu

- Les faltes de puntualitat injustificades.
- Les faltes d'assistència injustificades.
- Els actes que alteren el normal desenvolupament de les activitats del centre educatiu, especialment els que alteren el funcionament de les classes.
- Els actes d'indisciplina.
- Els actes d'incorrecció o desconsideració, les injúries i ofenses contra els membres de la comunitat educativa.
- El robament o deteriorament intencionat dels bens o materials dels membres de la comunitat educativa.
- Les accions que puguen ser perjudicials per a la integritat i la salut dels membres de la comunitat educativa.
- La negativa sistemàtica a portar el material necessari per al desenrotllament del procés d'ensenyament-aprenentatge.

- La negativa a traslladar la informació facilitada als pares, mares, tutors i tutores per part del centre i viceversa.
- L'alteració o manipulació de la documentació facilitada als pares, mares o tutores i tutores legals per part del centre i viceversa.
- La suplantació de la personalitat de membres de la comunitat escolar.
- La utilització inadequada de les tecnologies de la informació i la comunicació durant les activitats que es realitzen en el centre educatiu.
- L'ús de telèfons mòbils, aparells de so o altres aparells electrònics aliens al procés d'ensenyament-aprenentatge durant les activitats que es realitzen al centre educatiu.
- Els actes que dificulten o neguen el dret i el deure a l'estudi dels companys i companyes.
- La incitació o estímul a cometre una falta contrària a les normes de convivència.
- La negativa al compliment de les mesures correctores adoptades front a conductes contràries a les normes de convivència.
- L'ús inadequat de les infraestructures i els bens o equips materials del centre.
- La desobediència en el compliment de les normes del centre i que estiguen incloses en el seu Projecte Educatiu.

9.1 Mesures d'intervenció

- Amonestació verbal.
- Comparecència immediata front al director.
- Amonestació escrita.
- Retirada d'aparells electrònics aliens al procés d'ensenyament-aprenentatge, utilitzats de forma reiterada durant les activitats que es realitzen al centre educatiu. Es retiraran apagats i seran tornats als tutors legals en presència del propi alumne o alumna.
- Privació del temps d'esplai per un període màxim de cinc dies lectius.
- Realització de tasques educadores per l'alumnat en l'horari escolar. La realització d'aquestes tasques no es podrà prolongar més de cinc dies lectius.
- Suspensió del dret a participar en activitats extraescolars o complementàries que tinga programades el centre durant els

següents quinze dies a la imposició de la mesura correctora educativa.

- Suspensió del dret d'assistència a determinades sessions per un període no superior a cinc dies lectius. Durant aquest període, per tal de no interrompre el procés formatiu de l'alumnat, aquest permanence al centre educatiu realitzant treballs acadèmics que li siguin encomanats per part del professorat de qui rep docència. El director del centre organitzarà l'atenció a este alumne o alumna.

Ací una correspondència entre les conductes contràries a les normes de convivència, les mesures correctores i la persona responsable d'aplicar-les:

Conductes contràries a les normes de convivència	Mesures educatives correctores	Responsable d'aplicació
Impuntualitat.	Amonestació verbal a la família, prèvia cita per escrit.	Direcció.
Faltes d'assistència injustificades.	Amonestació verbal a la família, prèvia cita per escrit.	Direcció.
Actes que alteren el funcionament normal del centre.	Ocasionalment: Amonestació verbal. Reiteradament: Compareixença en direcció. S'informarà a les famílies.	Mestre o mestra present.
Actes d'indisciplina.	Ocasionalment: Amonestació verbal. Reiteradament: Compareixença en Direcció. S'informa a les famílies.	Mestre o mestra present.
Actes d'incorrecció, injúries o ofenses contra els membres de la Comunitat Educativa.	Entre iguals: Amonestació verbal. S'informarà a les famílies.	Mestre o mestra present.

Furt o deteriorament intencionat d'immobles, materials, documentació o qualsevol recurs del centre.	Suspensió a participar en activitats extraescolars. S'informarà a les famílies. Restitució del dany ocasionat.	Direcció i tutoria.
Furt o deteriorament intencionat dels bens o materials dels membres de la Comunitat Educativa.	Suspensió a participar en activitats extraescolars. S'informarà a la família. Restitució del dany.	Direcció i tutoria.
Les accions que poden ser perjudicials per a la integritat i salut dels membres de la Comunitat Educativa.	S'informarà a les famílies. Realització de tasques educadores per l'alumnat en horari escolar.	Direcció i tutoria.
La negativa sistemàtica a portar el material necessari per al desenvolupament del procés ensenyament-aprenentatge.	Privació del temps d'esplai (màxim 5 dies lectius). S'informarà a la família.	Mestre o mestra present i tutoria.
La negativa a traslladar la informació facilitada als tutors legals per part del centre i viceversa.	Amonestació verbal a l'alumne o alumna en presència de la família i del tutor o tutora, prèvia citació per escrit.	Direcció.
L'alteració o manipulació de la documentació facilitada a pares, mares, tutors o tutores legals per part del centre i viceversa.	Amonestació verbal a l'alumne o alumna en presència de la família i del tutor o tutora, prèvia citació per escrit.	Direcció.
La utilització inadequada de les tecnologies de la	Amonestació verbal a l'alumna o alumne en presència de la família i	Direcció.

informació i de la comunicació durant les activitats que es realitzen al centre.	de tutor o tutora, prèvia citació per escrit.	
L'ús de telèfons mòbils o aparells electrònics aliens al procés d'ensenyament-aprenentatge durant les activitats que es realitzen al centre educatiu.	Retira de l'aparell apagat i entrega en direcció. Qui citarà als pares, mares, tutors o tutores legals per a tornar-li'l.	Mestre o mestra present.
Els actes que dificulten o neguen el dret i el deure d'estudi dels companys i companyes.	Ocasionalment: Amonestació verbal. Reiteradament: Compareixença en Direcció en presència de les famílies.	Mestre o mestra present i direcció.
La incitació o estímul a cometre una falta contrària a les normes de convivència.	Amonestació verbal a l'alumne o alumna en presència de la família y del tutor o tutora, prèvia citació per escrit.	Direcció.
La negativa al compliment de les mesures correctores adaptades front a conductes contràries a les normes de convivència.	Suspensió d'assistència a classes (màxim 5 dies lectius). S'informarà a les famílies.	Direcció i tutoria.
L'ús inadequat de les infraestructures i bens o equips materials del centre.	Amonestació verbal a l'alumne en presència de la família y del tutor o tutora, prèvia citació per escrit.	Direcció.
La desobediència en el compliment de les normes del centre i que	Suspensió a participar en activitats extraescolars.	Direcció i tutoria.

estiguen incloses en el Projecte Educatiu.	S'informarà a la família.	
--	---------------------------	--

10. Conductes greument perjudicials per a la convivència escolar

28	1. L'agressió física o moral, les amenaces o coaccions i la discriminació greu a qualsevol membre de la Comunitat Educativa, així com la falta de respecte greu a la integritat i dignitat personal.
	2. Les vexacions i humiliacions a qualsevol membre de la comunitat escolar, particularment si té un component sexista o xenòfob, així com les que es realitzen contra els i les alumnes més vulnerables per les seues característiques socials o educatives.
	3. L'assetjament escolar.
	4. La suplantació de personalitat en actes de la vida docent.
	5. La falsificació, deteriorament o sostracció de documentació acadèmica.
	6. Els danys greus causats en els locals, materials o documents del centre o en els bens dels membres de la Comunitat Educativa.
	7. Els actes injustificats que pertorben greument el normal desenvolupament de les activitats del centre.
	8. Les actuacions que puguen perjudicar o perjudiquen greument la salut i la integritat personal dels membres de la Comunitat Educativa.
	9. La introducció en el centre d'objectes perillosos o substàncies perjudicials per ala salut i la integritat personal dels membres de la Comunitat Educativa.
	10. Les conductes tipificades com contràries a les normes de convivència del centre educatiu si concorren circumstàncies de col·lectivitat o publicitat intencionada per qualsevol mitjà.
	11. La incitació o l'estímul a cometre una falta que afecte greument a la convivència del centre.
	12. La negativa reiterada al compliment de les mesures educatives correctores adoptades front a conductes contràries a les normes de convivència.
	13. La negativa reiterada al compliment de les mesures disciplinàries adoptades front a conductes contràries a les normes de convivència.

14. El accés indegut o sense autorització a fitxers i servidors del centre.
15. Actes atemptatoris respecte al Projecte Educatiu, així com al caràcter propi del centre.

10.1 Mesures d'intervenció

MESURES EDUCATIVES DISCIPLINÀRIES	
1. Realització de tasques educadores per a l'alumnat en horari escolar per un període superior a cinc dies lectius o inferior a quinze dies lectius. 2. Suspensió del dret a participar en les activitats extraescolars o complementàries que tinga programades el centre durant els trenta dies següents a la imposició de la mesura disciplinària. 3. Canvi de grup o classe de l'alumnat per un període de cinc dies lectius i igual o inferior a quinze dies lectius.	Conductes 9, 14 i 15
4. Suspensió del dret d'assistència a determinades classes pel període comprés entre sis i quinze dies lectius. 5. Canvi de centre educatiu.	Resta de conductes.

11. Procediment general d'actuació front a supòsits de violència escolar

Assetjament escolar i ciberassetjament:

1. Detectar i comunicar la situació.

2. Primeres actuacions:

- L'equip directiu es posarà en contacte amb el tutor o la tutora de l'alumne o alumna afectada, estant assessorat pels serveis psicopedagògics escolars, el departament d'orientació, el gabinet municipal autoritzat o el personal que tinga atribuïdes les funcions d'assessorament al centre i recollirà la informació per a analitzar i valorar la intervenció que siga procedent.
- L'equip d'intervenció planificarà de forma ràpida els recursos personals, materials i organitzatius i el moment i lloc de reunió amb els agressors, la víctima i els espectadors, sempre que siga alumnat del centre.
- En el ciberassetjament, és important tindre informació de la intensitat, difusió i característiques del medi o dispositiu utilitzat. Si n'hi ha proves físiques, estes han de conservar-se (impressió de pantalla o còpia del missatge), sempre sense lesionar els drets de ninguna persona i respectant la confidencialitat de les actuacions.

30

3. Mesures d'urgència:

- Augmentar la supervisió i la vigilància del professorat i personal del centre durant els moments de descans, d'estància al menjador, en els serveis i en les entrades i eixides del centre.
- Avisar a les famílies de la víctima i dels acusadors.
- Explicar a l'alumne o alumna acossat totes i cadascuna de les mesures que es van a prendre per a donar-li seguretat.
- En cas de ciberassetjament, indicar a l'alumne o alumna, si és el cas, que canvie les contrasenyes i revise les mesures de privacitat i insistir-li en el fet que no faja desaparèixer les proves físiques que tinga.
- Demanar a l'alumne o alumna acossat que comuniqui a una persona adulta qualsevol insult, ofensa o agressió que reba i oferir-li els mecanismes i les vies per a que ho faja amb la major discreció possible.
- Una vegada escoltat l'alumne o alumna acusador i analitzada la situació, la direcció del centre li aplicarà les mesures cautelars que considere necessàries seguint el procediment disciplinari, segons el Decret 39/2008.
- Quan s'haja valorat la situació, la direcció del centre decidirà aplicar al cas o no, les mesures educatives correctores i disciplinàries i s'iniciarà el

procediment d'apertura d'expedient disciplinari, segons el Decret 39/2008 del 4 d'abril.

4. Comunicació de la incidència:

-La direcció informará de la situació i del pla d'intervenció a la comissió de convivència.

-La direcció realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció Educativa.

-Si la situació s'agreuja o sobrepassa la capacitat d'actuació del centre, s'ha d'informar a la Inspecció per a que, si ho estima oportú, sol·licite assessorament o intervenció de la unitat d'Atenció i Intervenció del PREVI a la direcció territorial corresponent. La inspecció educativa decidirà sobre la necessitat i el tipus d'intervenció.

5. Comunicació a les famílies i representats legals de totes les persones implicades:

31

La direcció realitzarà les entrevistes necessàries, preferentment de forma individual.

La direcció informará a les famílies de l'alumnat implicat en el conflicte de les mesures i actuacions de caràcter individual, així com de les mesures de caràcter organitzatiu i preventiu proposats per al grup, nivell o centre educatiu.

Segons la gravetat del cas, la direcció comunicarà a la família de la víctima la conveniència o no de denunciar el cas a les forces de seguretat de l'Estat.

Tal com consta en l'article 41 del Decret 39/2008, en aquells supòsits reincidents i en els casos en què el centre reclame la implicació directa dels pares, mares o tutors i tutores legals de l'alumne o alumna i estos la rebutgen, l'Administració educativa, si considera que este conducta causa un grau dany al procés educatiu del seu fill o filla, ho comunicarà a les institucions públiques competents per motiu de desprotecció amb un informe previ a la Inspecció Educativa.

12. Procediment general d'actuació front a una situació observada de maltractament infantil i desprotecció del menor.

1. Identificació

Qualsevol membre de la Comunitat Educativa que tinga coneixement o sospites d'una situació de maltractament infantil, ho comunicarà a la direcció del centre.

2. Actuacions immediates

Després d'aquesta comunicació es reunirà l'equip directiu amb el tutor/a de l'alumne o alumna afectada i el personal dels serveis psicopedagògics o qualsevol que tinga atribuïdes les funcions d'assessorament al centre, per a recopilar informació, analitzar-la i valorar la intervenció que siga procedent.

3. Notificació

L'equip educatiu emplenarà el full de notificació que apareix a l'ordre 1/2010 de 3 de maig, de la Conselleria d'Educació i la Conselleria de Benestar Social, podent demanar assessorament per a això.

4. Comunicació de la situació

-La direcció enviarà l'original del full de notificació als serveis socials municipals de la localitat on resideix el menor, arxivarà una còpia en l'expedient de l'alumne o alumna i remetrà una altra còpia a la direcció general competent en matèria de protecció de menors de la Conselleria de Benestar Social.

-La direcció realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció Educativa.

-Si la situació s'agravara i sobrepassara la capacitat d'actuació del centre, s'haurà d'informar a la Inspecció Educativa, que sol·licitarà l'assessorament o la intervenció de la unitat d'Atenció i Intervenció de la direcció territorial corresponent. La inspecció decidirà sobre la necessitat i el tipus d'intervenció.

-La comunicació a la família es realitzarà una vegada informades les autoritats competents i serà realitzada per la direcció del centre.

Procediment d'urgència:

1. Front a un alumne o alumna que presente lesions físiques, grau negligència o abús sexual, un membre de l'equip directiu o en qui delegue, l'acompanyarà al centre de salut o als serveis d'urgència de l'hospital més pròxim.
2. La direcció comunicarà la situació a la policia local, a la Conselleria de Benestar Social i ala Fiscalia de Menors. Per a la comunicació s

utilitzarà el full de notificació que apareix en l'Ordre 1/2010, de 3 de maig, de la Conselleria d'Educació i de la Conselleria de Benestar Social; per a la comunicació a l'autoritat judicial i al Ministeri Fiscal s'utilitzarà el model que es troba a l'annex VII d'aquesta ordre.

3. La direcció del centre realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció educativa per a que si ho estima oportú, sol·licite l'assessorament o la intervenció de la unitat d'Atenció i Intervenció (UAI) de la direcció territorial corresponent. La inspecció educativa decidirà sobre la necessitat i el tipus d'intervenció.

13. Procediment general d'actuació front a agressions de cara al professorat i/o personal d'administració i serveis, com a conseqüència de l'exercici legítim de les seues funcions.

Detecció i comunicació de la incidència:

-Qualsevol membre de la Comunitat Educativa que tinga coneixement d'una agressió que tinga per objecte al personal docent, al de l'administració o al de serveis té l'obligació de posar-ho en coneixement de la direcció del centre.

-Si els fets pogueren ser constituïts falta o delictes, objecte d'agressió, presentarà denúncia davant del ministeri fiscal, del jutjat de guàrdia o en qualsevol dependència de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat.

-El professorat o personal d'administració i de serveis, si així ho estima oportú, sol·licitarà l'assistència jurídica de l'Advocacia General de la Generalitat Valenciana, tal com es disposa en l'article 7 de la Llei 15/2010, de 3 de desembre, de la Generalitat, per a que exerceixi les accions legals corresponents. La sol·licitud serà remesa per la direcció del centre. S'enviarà a la direcció territorial, on l'inspector de zona elaborarà un informe i tota la documentació es traslladarà al secretari territorial que dóna el vistiplau, que ho elevarà a la Direcció General de Personal Docent de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport.

-La sol·licitud d'assistència jurídica contindrà la següent informació: dades personals de l'interessat, un telèfon de contacte, un relat dels fets, quants elements de prova es disposen i que serveixen per a confirmar aquells, amb

citació de testics i, si és possible, dels seus testimonis. Així mateix, anirà acompanyada d'una denúncia presentada, del part d'assistència mèdica, en el cas que existeixa, i de un certificat de la direcció que confirme si els fets denunciats estan relacionats amb l'exercici de la funció o càrrec del sol·licitant.

-El director o la directora notificarà immediatament el fet denunciat a la Inspecció Educativa i ho comunicarà a Registre Central del PREVI.

-La direcció del centre realitzarà tots els tràmits previstos en este protocol amb la màxima celeritat.

14. Protocol d'actuació davant d'una situació de violència de gènere

1. Identificació.

Qualsevol membre de la comunitat educativa que tinga coneixement o sospites de casos de violència de gènere ho notificarà a la direcció del centre.

a) Recollida d'informació. Després d'esta comunicació, es reunirà

l'equip directiu amb el tutor o tutora de l'alumne o alumna afectat, amb

els servicis psicopedagògics escolars o amb el personal que tinga atribuïdes les funcions d'assessorament educatiu, per a recopilar informació, analitzar-la i valorar la intervenció que calga.

b) Actuació. En els supòsits de perill greu i imminent, i si la situació

ho requerix, es telefonarà al 112 i es traslladarà la persona agredida a l'hospital de referència. La direcció del centre podrà sol·licitar mesures de suport i col·laboració externes al centre. Si es considerara necessari, s'establirà comunicació amb el servici especialitzat d'atenció a la família i la infància (SEAFI), els centres de salut, la unitat de salut mental infantil i juvenil (USMIJ), els hospitals més pròxims, els centres d'acollida i les entitats especialitzades.

c) Aplicació de mesures disciplinàries. En el cas que les persones

agressores siguen alumnes del centre, oïda la comissió de convivència, s'actuarà tal com es regula en els articles 42 a 49 del Decret 39/2008, de 4 d'abril.

2. Comunicació de la situació.

a) La direcció del centre informarà la comissió de convivència de la situació i del pla d'intervenció.

b) En el cas que la incidència pugui ser constitutiva de delictes o de falta penal, la direcció del centre ho comunicarà per fax al ministeri fiscal utilitzant l'annex VII d'esta orde. Esta comunicació s'adreçarà a la sala de la Fiscalia que corresponga:

1) Si els agressors i les víctimes són menors, a la Fiscalia de Menors.

2) Si els agressors són majors d'edat i la víctima menor d'edat, a la Fiscalia de Violència de Gènere.

3) Si els agressors i les víctimes són majors d'edat, a la Fiscalia de Violència de Gènere.

c) La direcció del centre realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció Educativa, i podrà sol·licitar l'assessorament o la intervenció de la unitat d'atenció i intervenció (UAI) de la direcció territorial corresponent. La Inspecció Educativa decidirà sobre la necessitat i el tipus d'intervenció.

3. Comunicació a famílies i representants legals de tots els implicats.

a) La direcció informarà les famílies dels implicats del fet de violència i de les mesures i accions adoptades.

b) Segons la gravetat del cas, la direcció del centre comunicarà a la família de la víctima la conveniència de denunciar-lo a les forces de seguretat.

c) Tal com consta en l'article 41 del Decret 39/2008, en els casos reincidents i en els que el centre reclame la implicació directa dels

pares, mares, tutors o tutores de l'alumne o l'alumna i estos la rebutgen, l'Administració educativa, si considera que esta conducta causa un greu dany al procés educatiu del seu fill o filla, ho comunicarà a les institucions públiques competents per motiu de desprotecció, amb un informe previ a la Inspecció Educativa.

4. Seguiment del cas per part de les unitats d'atenció i intervenció i de la Inspecció del centre.

La Inspecció i les unitats d'atenció i intervenció de les direccions territorials col·laboraran amb la direcció del centre en el seguiment dels casos en què hagen intervingut.

15. Protocol per a garantir el dret a la identitat de gènere.

36

S'activarà en el moment que qualsevol membre de l'equip docent detecte o siga informat d'un possible cas d'intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent i ho comuniqui, seguint els processos i les vies que establisca el Reglament de Règim Intern, al tutor o tutora, a la coordinadora d'igualtat i convivència, a l'equip d'orientació o a l'equip directiu. O bé, quan la família, o qui n'exerceixi la tutoria legal, comuniqui el cas al centre educatiu.

Una vegada comunicat, la direcció notificarà el cas al registre PREVI i s'inicia el protocol que comprèn quatre àmbits d'intervenció: mesures organitzatives, mesures educatives, seguiment, mesures de sensibilització i de formació.

o Mesures organitzatives

Pel que fa a la documentació i identificació...

- S'adequarà la documentació administrativa del centre docent (llistes de classe, informes d'avaluació, butlletins de notes, sobres de matrícula, identificació del material...) en consideració al nom i al gènere amb què se sent identificat l'alumne o alumna, a petició de la família o de qui n'exerceixi la tutoria legal, quan ho comuniqui per escrit, mentre l'alumne o alumna siga menor d'edat o no estiga emancipat. No obstant això, la documentació oficial

de l'alumne o alumna no podrà modificar-se fins que no es realitzi el canvi de nom en el Registre Civil i es trasllade al centre la documentació pertinent.

En qualsevol cas, es prioritzarà el benestar de l'alumnat.

- Caldrà dirigir-se a l'alumne o alumna pel nom i l'adscripció de gènere que haja escollit i comunicat al centre.
- Es garantirà la llibertat de vestimenta amb què l'alumne o alumna se senta identificat, d'acord amb el gènere expressat. Ús de les instal·lacions del centre segons la identitat de gènere expressada.
- Es garantirà a l'alumnat l'accés als lavabos i els vestuaris d'acord amb la identitat de gènere manifestada.
- Convé estudiar i repensar la disponibilitat i distribució de lavabos de xics i xiques, o la possibilitat que siguin mixtos.

Pel que fa al Pla d'Igualtat i Convivència...

-Totes les mesures de prevenció, detecció i intervenció previstes per a fer front a possibles casos de discriminació, assetjament, violència de gènere i maltractament per intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent o per orientació sexual, hauran de constar en el Pla d'Igualtat i Convivència del centre.

-La coordinadora d'igualtat i convivència supervisarà totes aquestes actuacions, en col·laboració amb l'equip directiu, l'equip orientador i el tutor o la tutora, especialment, durant el procés de transició de gènere que efectue una persona durant la seua estada al centre educatiu.

o Mesures educatives:

S'adoptaran totes les mesures necessàries encaminades a garantir el respecte cap a les persones trans i amb intersexualitats i un tracte igualitari i inclusiu:

-Es dissenyaran els projectes educatius des del principi general del respecte a la llibertat i als drets humans, entre els quals, el dret a expressar i desenvolupar la identitat sentida.

-S'evitarà la realització d'activitats diferenciades per gèneres. Si es produeix en algun cas aquesta diferenciació, el professorat tindrà en consideració el gènere amb què l'alumne o alumna se sent identificat.

-Es garantirà la coordinació dels membres del claustre i de l'equip docent per a dur endavant les actuacions escaients, després d'haver detectat un possible cas d'identitat de gènere divergent.

- Es tindrà una cura especial en la configuració del grup-classe de referència de l'alumnat en procés de transició de gènere, de manera que afavorisca la inclusió de l'alumne o l'alumna, tot respectant-ne la integritat de la seua xarxa social.
- Les persones adultes faran ús d'un llenguatge inclusiu, igualitari i respectuós amb la diversitat. No es permetran usos lingüístics discriminatoris ni actituds arrelades que puguen ser denigrants cap a les persones trans, ni considerar-les falsament innòcues.
- Les explicacions sobre el desenvolupament sexual de l'ésser inclouran totes les possibilitats anatòmiques existents i no es permetran explicacions que puguen ser discriminatòries i estigmatitzants cap a les persones amb intersexualitats.
- S'evitarà articular discursos basats en estereotips o que pressuposen l'assignació d'un gènere o una orientació sexual determinats pel sexe biològic.
- Es practicarà la tolerància zero davant qualsevol conducta que atempte contra les particularitats anatòmiques i reproductives i la integritat de la persona objecte de possible assetjament.
- Es promouran models de masculinitat igualitaris contraposats als models masclistes i de dominació imperants en la societat.

Les mesures extraordinàries en cas de detecció de transfòbia

Es tracta de prevenir possibles situacions de disconformitat, malestar i rebuig que li produeix a l'alumne o alumna la situació de divergència entre la identitat psicològica i el sexe anatòmic, així com de possibles situacions de discriminació o transfòbia.

Situació de discriminació, assetjament o violència:

Detectada una situació d'assetjament o d'agressions, es seguiran els protocols destinats a l'efecte que figuren com a annex I i annex II de l'Ordre 62/2014 de 28 de juliol:

- Detecció i comunicació de la situació a la Inspecció Educativa i a la UAI de la direcció territorial corresponent.
- Comunicació i registre de la incidència.
- Mesures d'urgència.
- Comunicació a les famílies de tots els implicats
- Mesures de tractament individualitzat
- Seguiment del cas per les unitats d'Atenció i Intervenció i la Inspecció Educativa.

Ateses les especificitats d'aquest tipus d'alumnat, i de l'assetjament per homofòbia o transfòbia, no previstes en l'Ordre 62/2014, prèviament a la comunicació del cas a la família, caldrà estudiar, mitjançant entrevistes a l'estudiant i a la seua família, si en l'àmbit familiar hi ha indicadors de transfòbia o de no-acceptació de la situació, per tal d'evitar generar un conflicte afegit a la persona víctima d'assetjament.

Situació de desprotecció

Si la família no reconeix la identitat expressada pel fill o la filla, i s'observa sofriment emocional o psicològic persistent, el centre educatiu actuarà amb la màxima cautela, discreció i confidencialitat, però diligentment i amb determinació. El director o la directora sol·licitarà a la inspecció educativa la intervenció de la UAI de la direcció territorial d'educació corresponent.

Sota la supervisió dels responsables de la UAI, es mantindran tantes reunions amb la família com siguen necessàries fins arribar a un acord entre les parts, des de la via del diàleg, que repercutisca en l'adopció per consens de les mesures que l'alumne o alumna requereix, i que n'assegure el benestar i la integritat física i psicològica.

En casos extrems de no col.laboració, i esgotada la vida del diàleg, el centre procedirà a l'aplicació del protocol que figura a l'annex III, de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, i a la notificació a la conselleria competent en benestar social i protecció de la infància, a través del full de notificació, segons s'estableix en l'Ordre 1/2010, de 3 de maig.

○ **Seguiment:**

La persona coordinadora d'igualtat i convivència se n'encarregarà de supervisar l'aplicació d'aquest protocol, i vetlarà perquè:

-L'equip orientador preste assessorament psicopedagògic a l'alumnat amb un desenvolupament sexual diferent, amb disconformitat de gènere o en procés de transició per a fer el seguiment del desenvolupament de la seua vida escolar.

-El tutor o la tutora observe i porte un control periòdic del cas, tant de l'estat de l'alumne o alumna com del grup on s'integra, i es coordine amb l'equip docent del grup-classe de referència.

-El tutor/tutora, el cap d'estudis, l'equip orientador i la coordinadora d'igualtat i convivència es reunisquen de forma periòdica, setmanalment o de forma quinzenal, segons es determina en cada cas.

-Es preste una atenció individualitzada a l'alumne o alumna per part de l'equip orientador, tutoria, dels membres de l'equip directiu, de la persona coordinadora d'igualtat i convivència i de la resta de l'equip docent. Es pot valorar la convivència de nomenar un tutor o tutora personal, triat pel propi alumne o alumna, que siga una persona de referència per a l'alumne o alumna amb qui tinga un major grau de confiança i empatia.

- L'observació, la supervisió i l'acompanyament d'aquestos casos s'ha de realitzar de forma que l'alumne o alumna no perceba un tractament diferenciat que l'estigmatitze i evitar així una doble discriminació.

-Una vegada finalitzada l'aplicació del protocol, les accions de formació i sensibilització que hagen tingut un impacte positiu seran incorporades als reglaments i plans que regulen el funcioament i la convivència del centre.

40 | ○ Accions de sensibilització:

El centre adoptarà i inclourà a la PGA accions de sensibilització i informació dirigides al conjunt de la comunitat educativa per assegurar el respecte a la diversitat d'anatomies sexuals i reproductives i el respecte a la identitat de gènere.

○ Accions de formació:

El coordinador o la coordinadora de formació, en col·laboració amb el coordinador o coordinadora d'igualtat i convivència, organitzarà activitats formatives que aborden qüestions relatives al desenvolupament sexual diferent, la identitat de gènere, la diversitat LGTBI i l'educació afectiu sexual, perquè s'incloguen en els plans d'estudi i programacions, a fi que el centre educatiu esdevinga un espai que garantisca la igualtat i la diversitat, confortable i lliure de discriminació o violència.

En els cursos de formació o tallers impartits per professionals externs, els continguts hauran d'estar avalats per experts i per la literatura científica sobre la matèria (ciències psicosocials i biomèdiques) i s'evitarà, en qualsevol cas, pseudoformació basada en mites, supersticions o estereotips.

Es podran organitzar ponències, xarrades o la impartició de tallers a càrrec d'experts o especialistes en la matèria:

-En col·laboració amb les AMPA, per a pares, mares i familiars, en horari extraescolar i dirigits a tota la comunitat educativa.

-Dins del Programa de Formació Annual en centres, pel professorat.

-En l'àmbit del Pla d'Acció Tutorial i del Pla d'Atenció a la Diversitat.

-S'incorporarà un programa d'educació afectiva i sexual progressiu i adaptat al currículum vigent de les diferents etapes educatives reglades.

-El respecte a la identitat de gènere es tindrà present en qualsevol activitat acadèmica del centre i també en les activitats complementàries i extraescolars.

Per al desenvolupament de les actuacions de sensibilització, formació i acompanyament de l'alumnat trans i intersexual, el centre educatiu comptarà amb el suport de l'assessorament del CEFIRE, el Servei Psicopedagògic Escolar, els departaments d'orientació, els gabinets psicopedagògics municipals i amb els col·lectius LGTBI més representatius i registrats legalment.

Pel que fa al professorat, la informació i la formació docent és imprescindible perquè es tradueixi en actituds de respecte i atenció a les diferències individuals.

16. Annexos

16.1 Diversitat de gènere i intersexualitat: conceptualització

Tradicionalment, el terme sexes s'ha emprat indistintament per a referir-se a conceptes que hui hauríem de diferenciar, com ara sexe biològic, identitat de gènere, rol de gènere i orientació sexual.

Així, el sexe ha sigut considerat com una realitat unidimensional i binària. És a dir, en el nostre context cultural, el terme s'ha emprat com un concepte monolític i aglutinador dels resultats del procés de desenvolupament sexual (sexe biològic), de l'experiència subjectiva (identitat de gènere), de la manifestació social (rol de gènere) i de l'orientació sexual i afectiva.

Fins i tot quan es distingien aquests termes es considerava que el sexe biològic només podia produir dos tipus d'individus (mascles/femelles), que

es corresponien directament amb dues subjectivitats i categories sociològiques de gènere (homes/dones) i que, de forma natural, presentaven una atracció sexual recíproca.

Per això, fins fa ben poc, qualsevol variació d'aquest esquema lineal i binari es considerava "antinatural", "patològic" o "socialment indesitjable". En l'actualitat, però, el sexe és percebut com una realitat multidimensional i caracteritzada per la diversitat. Tot i que aquesta nova concepció compta amb una adhesió cada dia més majoritària i una popularitat creixent, resulta necessària la implementació de mesures legals i d'accions formatives que garantiscin la no-discriminació de totes les persones, amb independència del seu sexe biològic, de la identitat o expressió de gènere o de la seua orientació sexual, perquè puguin desenvolupar-se de forma plena.

Feta aquesta primera aproximació, es defineixen a continuació una sèrie de conceptes que caldria conèixer per a poder interpretar aquella realitat que observem a les aules, al centre i a l'entorn escolar, i per a poder adoptar les mesures educatives i organitzatives necessàries per a l'acompanyament de l'alumnat immers en processos de desenvolupament de la pròpia identitat i d'autoafirmació personal.

- **Sexe biològic:** des d'un punt de vista anatòmic i fisiològic, el sexe és el conjunt de trets emprats per a distingir els mascles de les femelles al regne animal, i per tant, en l'espècie humana. Cal tindre en compte, però, l'existència d'éssers vius amb intersexualitat/DSD, també en l'àmbit escolar, i ser conscients que el sexe biològic és un tret biològic complex sotmès a canvis al llarg de tot el cicle vital d'una persona.
- **Gènere:** es pot definir com la construcció que la societat elabora a partir de les interpretacions que fa del sexe biològic. Societats distintes, en èpoques o contextos culturals diferents, defineixen i modelen aquesta construcció social del gènere, que va evolucionant. El gènere és una construcció social, que es transmet a través dels agents de socialització (família, escola, grup d'iguals, mitjans de comunicació, etc.), es reproduïx i es transfereix amb un grau d'exigència variable, que l'estructura social determina per als seus integrants. La família transmet abans que ningú els valors vigents, i dins d'aquests valors, s'inclouen els rols, comportaments i expectatives que s'assignen a cada gènere i que afecten a la identitat de les persones.

- **Identitat de gènere:** és la vivència íntima i individual que cada persona fa del seu propi sexe i d'unes característiques de gènere, tal i com cada persona la sent i autodetermina, sense que pugui ser definida per tercers, ja sigui corresponent o no amb el gènere assignat socialment al moment de néixer.
 - **Identitat de gènere divergent** (o també disconformitat de gènere, gènere independent o flexible, o patrons variants de gènere: són termes emprats per a referir-se a aquells interessos i preferències no coincidents amb les normes culturals generalment acceptades per a cada un dels dos gèneres considerats normatius (homes i dones).
 - **Rol de gènere:** es refereix a la vivència social del gènere en aspectes com la vestimenta, el llenguatge i altres pautes de comportament que són considerades com a masculines, femenines o andrògines en una societat i moment històric concret.
 - **Orientació sexual:** tendència d'una persona a sentir atracció sexual, emocional o afectiva per les persones del seu mateix gènere o d'un altre gènere.
 - **Persona trans:** és un terme genèric que s'usa per a referir-se a aquella persona que té una identitat de gènere divergent o expressa un rol de gènere diferent a l'assignat per la societat. Aquestes vivències i identitats de gènere poden mostrar una gran varietat de formes i expressions que, de vegades, reben denominacions específiques, que aquí no es detallen, a excepció dels termes transsexual i transgènere.
 - **Persona transsexual:** és aquell que naix un sexe biològic associat a un gènere concret, amb el qual no es sent identificada. **Home transsexual:** és l'home que va néixer amb sexe de femella. **Dona transsexual:** és una dona que va néixer amb sexe de mascle.
- La transsexualitat** és, per tant, un exemple més de la diversitat humana, i el procés de transició de gènere per adaptar-se al gènere sentit de forma íntima, ha de ser acompanyada des de l'escola per part de totes les persones integrants de la comunitat escolar, de forma natural, sense prejudicis, tot evitant l'assumpció de models tipus o l'adopció de respostes úniques.
- **Procés de transició** (o procés de trànsit): és un procés personal i únic, d'autoafirmació de la pròpia identitat, diferent en cada cas particular, que persegueix l'adaptació progressiva a la identitat de gènere viscuda. El moment indicat per iniciar aquest procés ha de decidir-lo cada persona i contempla la reparació necessària per a assumir tots els canvis a venir, incloent-ho l'hormonació i les transformacions físiques de tot tipus.

- **Persona transgènere:** és la persona trans que no s'identifica amb el gènere que se li presuposa, però que no requereix assistència mèdica per a adequar les seues característiques físiques al gènere sentit com a propi.
- **Persona intersexual** (amb intersexualitats o amb un desenvolupament sexual diferent (DSD): es dona quan una persona presenta un conjunt de variacions fora de l'estàndard corporal masculí o femení, o dit d'una altra manera, quan una persona naix amb un cos que no pareix encaixar dins les definicions i pressupostos biomèdics i culturals que estableixen una coherència entre sexe cromosòmic, gonadal, hormonal i l'anatomia sexual i/o reproductiva.

Parlem, per exemple, de dones amb cromosomes XY i testicles, dones sense vagina ni úter, dones amb un clítoris gran i extern, paregut a un penis, o d homes amb un desenvolupament diferent dels seus genitals, amb cromosomes XX, o fins i tot amb menstruació. El terme intersexualitat és un terme controvertit. De fet, la majoria de persones amb cossos intersexuals o amb un desenvolupament sexual diferent (DSD) no solen reconèixer-se amb aquestes etiquetes, fins i tot, les refusen, mentre s'identifiquen més amb etiquetes diagnòstiques o nosològiques concretes.

44

El tracte social i el tractament mèdic cap a aquestes persones ha suscitat una gran controvèrsia per considerar aquestes situacions no com una possibilitat anatòmica i reproductiva més dins de la diversitat humana, sinó com a malalties i patologies que havien de tractar-se des d'una perspectiva mèdica (com ara intervencions de cirurgia estètica per a normalitzar genitals que no presentaven problemes de salut afegits), pel costum i la necessitat social d'assignar un sexe definit a cada persona, i per la necessitat sociocultural de transformar i normalitzar els genitals el més d'acord possible amb la norma social dicotòmica. Transsexualitat i intersexualitat no són mútament excloents. Tindre un cos intersexual no està relacionat amb tindre una orientació sexual no heterosexual ni d'una identitat sexual transsexual. De fet, una persona amb un cos intersexual o amb un desenvolupament sexual diferent pot ser heterosexual, bisexual, lesbina, gai, tindre una identitat de gènere conforme al sexe assignat (cisgènere) o identificar-se amb el gènere contrari a l'assignat (transgènere).

- **Persona cisgènere:** s'usa per a referir-se a les persones la identitat de gènere de les quals concorda amb el gènere biològic assignat al naixement.
- **Transfòbia:** és un prejudici social, construït culturalment i interioritzat a través de la socialització. Consisteix en la discriminació de les persones transsexuals pel fet de transgredir el binomi sexe/gènere assignat socialment al naixement. No

obstant això, la transfòbia no està present en totes les cultures ni en tots els moments històrics.